СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 264. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 12-го ЛИСТОПАДА 1948. — No. 264. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 12, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen {4-0807, 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЦЬОГОРІЧНІ ЖНИВА ВИПАЛИ ЛІПШЕ НІЖ ЗАПОВІЛИ

Вашингтон, 10 листопада. — Цьогорічні жнива виказують обильніший збір, ніж був заповіджений знавцями хліборобських справ. Департамент рільництва передбачував багаті жнива на зерно, включаючи й кукурудзу, ще 1 жовтня, а тепер збір показався кращим. Загалом жнива видали 3,649,510,000 бушлів кукурудзи, а це значить на 85,000,000 бушлів більше ніж передбачувано в жовтні. Є це найбільший досі збір кукурудзи в Америці. Збір пшениці обчислюють на 1,283,770,000 бушлів. На підставі пересічности збір зріс на 137% в порівнанні зі збором в рр. 1923-1932. Це не тільки найбільший збір в історії Америки, але теж і найвидатніший одного акра землі. До жнив зараховують не тільки збір збіжжя, але теж і овочів, головно цитрусових, тютюну, бавовни й інших продуктів.

АКЦІЯ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПОДАТКУ ВІД МАРГАРИНИ.

Вашингтон. — Підготова до законодавства в новім конгресі вже почалася, а між законопроєктами, які мають першенство, поміщено проєкт знесення податку від олійної маргарини. Проєкт має бути внесений одночасно в сенаті й палаті. Спроба знести цей податок в 80-ім конгресі перепала. Знесення податку на маргарину причиниться до знижки цін цього продукту, який набирає великого значення в домашньому господарстві з огляду на високі ціни масла.

ДИКИЙ СТРАЙК НА СХІДНЬОМУ ПОБЕРЕЖЖІ.

Ню Йорк. — Більшість причалів у місті застановила роботу при вивантажуванні кораблів, коли докові робітники вийшли на „дикий" страйк, неавторизований юнією. Митні урядовці заявлюють, що вони не могли переводити провірки товарів з 41 корабля, які прибули до пристані. Поліція звідомляє, що в страйку бере участь 4,000 людей. Подорожні, які приїхали французьким кораблем Де Грас, мусіли самі собі возити тачками пакунки з корабля до таксівок.

БОРОТЬБА З КОМУНІЗМОМ ПРИ ПОМОЧІ ТОРГІВЛІ.

Ню Йорк. — У бизнесових колах назріє плян поміщувати на різних пачках та опакованих продуктах, які йдуть закордон, гасла, які пригадували б на значення демократії, волі й свобідної господарки. Попри те будуть згадувати бажання американців жити в мирі з усіми країнами. Тому, що під теперішню пору американські продукти розходяться по цілому світі, установи, які займаються розголосом, переконані, що це багато поможе при поборюванні комуністичної пропаганди в европейських та інших країнах.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ В СПРАВІ НОВИХ ЗАКОНІВ.

Вашингтон. — Американська Федерація Праці змагає до повного обсадження своїх сил для переведення в новім конгресі відповідного законодавства в робітничих справах. Секретар праці Морис Товбин заявив готовість відбути конференцію з провідниками цеї організації. Він теж має виголосити відповідну промову на конвенції Американської Федерації Праці найближчого четверга в місті Синсинаті. Це буде перший знак адміністрації Трумана після виборів, що уряд хоче перевести робітничу програму, яку президент проголошував у своїх виборчих промовах.

ХОЧУТЬ СКАСУВАТИ КОМІСІЮ НЕАМЕРИКАНСЬКИХ ДІЯНЬ.

Вашингтон. — Конгресмен Емануел Селер з Ню Йорку і Волтер Губер з Огайо — зовсім незалежно один від одного — почали кампанію за скасування палатної комісії для прослідження неамериканських діянь. У цій комісії засідало 5 конгресменів, а з них два перепали при виборах. Третій, а це конгресмен Карл Мундт, є щойно вибраний сенатором з Савт Дакоти, а конгресмен Парнел Тамес, голова комісії, поставлений, у стан обвинувачення під замітом зловживання фондів комісії. Останній член, а це Ричард Никсон з Каліфорнії, ще перед виборами виявляв невдоволіля з поведінки комісії супроти візваних свідків. Конгресмани думають зорганізувати нову комісію на її місце, з назвою комісії „громадянських вольностей".

ВИДАВЦІ ЗА ІДЕЮ СОЛІДАРНОСТИ ЗАХІДНОЇ ПІВКУЛІ.

У місті Ст. Пітерсбург на Флориді відбулася конвенція видавців і редакторів газет з 14 південних стейтів. При кінці конвенції прийнято резолюцію з домаганням, щоб здвигнути памятник для Букера В. Вашингтона, який за ввесь час свого життя змагав до вирівнання непорозумінь між ніграми й білими людьми, а теж пропагував єдність Західної півкулі. Таким памятником в його честь мали б бути дві школи, які голосили б ідеї небіжчика. Крім того рішили заложити школу виховання журналістів. Марк Етеридж, предсідник федеральної комісії для інформацій, виснив, яку працю веде радієва програма „Голос Америки". Він твердив, що цього голосу слухають 12,000,000 мешканців підсоветських країн, а 100,000,000 людей по цілому світі оглядали фільми про Америку.

ГОФМАН ВИЗДИТЬ ДО КИТАЮ.

Вашингтон. — Красва Рада Безпеки розглянула положення в Китаю й ухвалила деякі постанови для цієї країни, які передано президентові Трумановi до затвердження. Що саме ухвалено, про це не згадують, тільки звісне те, що Пол Гофман, голова Економічної Кооперації, має виїхати до Китаю для студій над економічними проблемами і складення плянів для допомоги цій країні.

Президент Труман не іде до Москви на зустріч зі Сталіном

Вашингтон, 10. листопада. — На підставі вістей, наче б секретар Маршал мав відбути конференцію з президентом Труманом, помістив щоденник „Таймс-Геральд" у синдикованій статті новинку, що президент Труман готовий поїхати на зустріч з премієром Сталіном до Европи, а навіть до Москви. Цю вістку розтрубіла совєтська пресова агенція „Тасс" до великих розмірів і совєтські газети помістили її на видним місці. Підчас пресової конференції запитали кореспонденти діючого секретаря стейту Роберта А. Ловета, на скільки в тім є правди. Ловет покликався на заяву пресового урядовця Білого Дому, Елбена Ейреса, який перебуває з президентом Труманом у Кій Вест на Флориді, а який заперечив, наче б у новинці, яка появилася у Вашингтоні, була якась правда. Ейрес теж сказав, що президент має стрінути секретаря Маршала після його повороту з Парижа, одначе ще нема встановленого дня його приїзду. В справі зустрічі президента Трумана з маршалом Сталіном Ейрес пригадав, що президент кількома наворотами виявляв готовість прийняти Сталіна у Вашингтоні. У столиці пояснюють собі заінтересування московських кол цею новинкою в такий спосіб, що московський уряд радо повитав би можливість особистої зустрічі голов обох держав.

НАБИРАЮТЬ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЗНАЮТЬ МОВИ ПІДСОВЕТСЬКИХ КРАЇН.

Вашингтон. — Департамент стейту оприлюднює, що пошукує до праці людей, які знають російську або інші мови, вживані в країнах, які належать до совєтського блоку. В оповістці департаменту стейту сказано, що потрібно людей, які мають спец. знання мов: польської, румунської, російської, мадярської, болгарської, сербо-хорватської або чехословацької. Приймуть теж зголошення людей, які знають мови: арабську, ісландську, індонезку, гіндустанську, фінську й вірменську. Більша частина робіт має бути виконувана стенографістами і бюровими працівниками, одначе є теж місце для перекладачів, товмачів і інших знавців спеціяльних справ.

КЛЕЙТОН ЗРЕЗИГНУВАВ З СЛУЖБИ В СЕКРЕТАРІЯТІ СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Вилїєм Л. Клейтон, головний урядовець в секретаріяті стейту впродовж останніх 8 років, зрезигнував із становища асистента секретаря стейту і піде до бизнесу в Гюстон, у стейті Тексас. Він був важним економічним дорадником у бюрі, яке мало за завдання переводити пляни УНРРА, Плян Маршала і загалом допомогу Европі.

ТУРКИ ЗБІЛЬШУЮТЬ СВОЮ БЕЗПЕКУ.

Істамбул, Туреччина, 11. листопада. — З проголошеного тут вчора проєкту нового турецького бюджету виявляється, що ця країна призначила найбільшу суму на потреби своєї безпеки, поліції і жандармерії, на які передбачується 77,000,000 лір, в порівнанні з 36 мільйонами на сільське господарство.

ПІДПИСАНО ТУРЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

Рим, 11. листопада. — Вчора тут підписано новий торговельний договір між Італією і Туреччиною. На підставі нового порозуміння кожна з договірних країн зможе переносити свій баланс з взаємних торговельних стосунків теж на покриття своїх потреб і зобов'язань з іншими країнами в рямках Організації Европейської Співпраці.

КОРАБЕЛЬ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ ПРИЇЖДЖАЄ 18. ЛИСТОПАДА

З департаменту стейту повідомили, що пароплав „Дженерал Бонді", яким іде другий транспорт нових імігрантів з-поміж европейських скитальників в рямках нового закону, причалить до порту в Бостоні в дні 18 листопада. Транспортом іде 802 осіб, між якими — згідно з офіціяльним повідомленням — є 427 польських громадян, 102 лотишів, 67 чехів, 66 литовців, 42 росіянів, 30 югославів, 21 австрійців, 17 німців, 16 румунів, 8 мадярів, 4 українців і 2 естонців. Після віровизнання між новими імігрантами є: 273 жидів, 263 римо-католиків і 118 греко-католиків. З цего виходило б, що українців греко - католиків з Галичини і цим разом зараховано до поляків.

Боротьба У. П. А. не вгаває

(Повітряною поштою до „Свободи").

Пряшів, 3. листопада. (І.К.). — У військовім шпиталі м. Кошиць помер 28. Х. ц. р. від одержаних ран капітан СНВ Угож Л.

27-річний капітан чеського НКВД походив з Коломиї, а смертельні рани дістав в бою з відділом УПА коло Межиляборня на кордоні з Галичиною.

Нові методи совєтської боротьби проти УПА.

Протягом 4 років затяжної боротьби проти УПА, совєтське командування не могло відмітити жодних більших успіхів. Хіба ті, що про невдалі військові операції довідувалися чимраз то ширші маси поневолених народів. Тепер вже більше року большевики хопилися нової тактики. Без огляду на жертви, за всяку ціну не допустити, щоби будьякий відділ УПА дістався поза залізну заслону. Околицю, в якій появиться відділ або загін УПА, в тій хвилі опорожнюють. Стягають звідти військо, адміністрацію і цивільне населення. Забирають всі запаси поживи, одежі і зброю. Цілу околицю тісно замикають військом, псами і провокаторами. Наприклад: невидна селянська хижа. В хижі гуцульська родина. Чоловік зарослий і згорблений. Жінка невмита і нехарна. Діти такі самі. Хату і околицю довго обсервують з укриття українські вояки. Не можуть запримітити нічого підозрілого. Приходять і просять молока, бараболі і т. д. Дістають все, виголоджені кидаються на поживу, а тимчасом мешканці хати, добре вишколені енкаведисти, укритим бездротним телеграфом кличуть заставу.

Люди, котрі працюють в пограничній станції Чоп коло Ужгорода при перекладанні вантажів з нормальних чеських вагонів до широких совєтських, оповідають, що околиця від Моршина під Стриєм по Дилятин, Косів, Вижницю, Ясиня аж до ріки Тиси є під знаком боротьби УПА. Там українські повстанці забрали великі стада совхозної худоби і овець, а по хліб і зброю ходять на румунський і мадярський бік, де не зустрічають опору, лише симпатії. Так само велика часть Полісся і Хотинщина у Басарабії мали би бути опановані військами УПА. Настрій в населенні підлеглий зером. Всі відчувають, що совєтський владі незабаром буде кінець, але не знають, що по ній прийде. Бояться Польщі, бояться Румунії; бояться ще гіршої громадянської війни чим є тепер. Це оповідають люди з „такого боку".

Черговий похід на Сибір.

В міру того, як 1945 р. червона лявіна котилася українською землею на захід і південь, свідомі передові одиниці покидали місця своєї праці і намагалися схоронитися в районі західних союзників. На жаль, не всім це пощастило. Багато наших людей мусіли залишитися на території Чехословаччини. Вони надіялися, що широко розтрублена масариківська людяність і демократія охоронить їх перед „визволителями" зі сходу. Але так не сталося. Разом з червоним військом прийшли й відділи НКВД. Чеські уряди видали їм всіх утікачів зі східних земель. Видали навіть старих еміґрантів з першої світової війни, що їх Совєти по більшій части розстріляли в м. Цітав і Бауцин. В ЧСР лишились лише ті утікачі, які якимось способом могли доказати, що вони з Польщі. Між ними було багато священиків, учителів, кооператорів та ін., по більшій части

(Докінчення на стор. 4-тій).

СОВЕТСЬКИЙ БАЛКАН ЗАГРОЖУЄ МИРОВІ.

Париж, 11. листопада. — Після понад двох тижнів дебат, Політичний Комітет Генеральної Асамблеї О.Д. потвердив вчора вину „Альбанії, Болгарії і Югославії в загрозі для міжнародного миру і безпеки. Комітет, не зважаючи на всі намагання обструкції з боку Совєтського Союзу і його сателітів, прийняв відповідні резолюції на базі звідомлення Балканського Комітету про балкансько-совєтську інтервенцію в партизанській війні в Греції та рішив задержати цей Комітет й на майбутнє. Рівночасно відкинено совєтське домагання евакуації з Греції американської військової місії. Рішення в цій справі ще не є кінцеві.

НОВА СОВЕТСЬКА ЗАГРОЗА ДЛЯ ЗАХІДНОЇ АВІЯЦІЇ

Берлін, 11 листопада. — Совєтське командування в Німеччині загрозило вчора, що совєтські боєві літаки заставлятимуть до примусового приземнення всі американські й британські літаки, що вийшли б поза лінію повітряного коридору до Берліна, як теж всі літаки з неозначеною національною приналежністю, які появилися б над совєтською зоною. Цю нову з можливими далекойдучими наслідками совєтську загрозу висловлено в листах шефа штабу совєтського військового управління, ген. Лукіянченка, до американського й британського військових губернаторів Німеччини. З американського і британського боків офіціяльно повідомлено, що не зважаючи на всі совєтські погрози західний повітряний транспорт до блокованого Совєтами Берліна буде продовжуватися, а відповідальність за всі випадки, які трапилися б з цеї нової совєтської загрози та за кожну втрату життя і майна в цих випадках, спадає виключно на Совєтів. Ця нова совєтська загроза з черги потверджує, що Совєти не тільки не здали свого заміру заставити західних союзників залишити Берлін, але навпаки, вони підбирають для цього дальших засобів та створюють положення, яке в теперішньому розвитку могло б мати фатальний вплив на всі мирні зусилля.

ПРЕДСІДНИК ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ЗАКЛИКАЄ ДО ПОЛАГОДЖЕННЯ БЕРЛІНСЬКОГО СПОРУ.

Париж, 11 листопада. — Предсідник Генеральної Асамблеї О.Д., д-р Герберт Еватт, звернувся вчора до представників чотирьох великодержав, заликаючи їх взаємними уступками переломити теперішню „мертву точку" їхнього спору в справі Берліна та почати нову безпосередню акцію для його мирного полагодження. Еватт пропонує, щоби заінтересовані великодержави використали при цім случаю студії та можливості нового компромісу, що їх приготовляє генеральний секретар О. Д., Тригве Лі, в порозумінні з представником безпосередньо незаінтересованих в цій справі членів Ради Безпеки. Еватт підкреслив, що застій в Берлінському спорі мав негативний вплив на цілу теперішню сесію Генеральної Асамблеї.

ПРИВЕРНЕНО ПРАВО НІМЕЦЬКОЇ ВЛАСНОСТИ В РУРЩИНІ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 11 листопада. — Американське та британське військові управління Німеччини видали вчора розпорядження, на підставі якого привертається німецьким трестам право тимчасової власности й частинної контролі важкої індустрії в промисловому басейні Рурщини. Видано відповідний закон, що буде дійсний до часу, як їх вибраний німецький уряд вирішать остаточно справу власности. Привернення права власности німецьким трестам, призначення яких вимагає ратифікації окупаційних властей, матиме великий моральний вплив на німецьке робітництво та на поліпшення продукції.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗАХІДНОЇ ПОЛІТИКИ В РУРЩИНІ.

Париж, 11 листопада. — Французький міністер закордонних справ Роберт Шуман зложив вчора перед амбасадорами ЗДА і Британії формальний протест свого уряду проти американсько - британського рішення, щоби остаточне право власности в Рурщині вирішував вільно вибраний німецький уряд. Французький уряд, покликуючись на попередні міжнародні рішення в цій справі, вважає, що це право повинні вирішити „заінтересовані потуги". Під знаком цих суперечностей між самими західними великодержавами починається сьогодні в Лондоні їх спільна конференція в цій справі.

НІМЦІ ПРОГОЛОСИЛИ ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

Франкфурт над Майном, 11 листопада. — Керівники німецьких професійних спілок вирішили вчора проголосити 24 годинний генеральний страйк на знак протесту проти високих коштів прожитку. Рішення винесено після того, як господарські керівники відкинули робітничі домагання. Страйк має початися сьогодні опівночі і в ньому візьме участь здогадна кількість около 5 мільйонів робітників сполучених американської і британської зон.

СТРАЙК І ВІЙНА В ХІНАХ.

Нанкінг, 11 листопада. — В Китаю, головно в містах Нанкінг і Шангай, вибухли т. зв. рижові страйки проти зависоких цін рижу. У зв'язку з цим почалися заворушення в яких вчора три особи були вбиті і 11 поранених. У висліді, уряд проголосив в тих містах вийнятковий стан. Рівночасно комуністична радіовисильня передала відозву головнокомандуючого комуністичними військами в Манджурії, в якій заповідається вже недалеке „визволення цілого Китаю" та повідомляється про дальші успіхи комуністичних військ в наступі на важливий центр Сухов. Загальне положення в Китаю хаотичне і загрозливе. Згідно з останніми обрахунками, в Китаю перебуває ще понад 7,408 американців, не включаючи урядників амбасади та допомогової програми.

НОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ ПРОТИ СТРАЙКІВ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 11 листопада. — У Франції продовжується зорганізований комуністами політичний страйк вуглекопів, що коштує вже країні величезні втрати. Велика кількість робітників вже відмовила послуху комуністичним провідникам і вернулася до праці. Для дальшої боротьби проти страйку французький уряд виніс рішення, на підставі якого відмовляється допомоги родинам робітників, що працюють менше ніж 18 днів в місяці.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorised July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОБІТНИЦТВО МАЄ БІЛЬШИЙ ГОЛОС

Сам президент Труман признав, а сенатор МекГрет, голова Краєвого Демократичного Комітету, підтвердив, що зорганізоване робітництво заважило на виборі Трумана президентом на найближчу каденцію. Тому й не диво, що по виборах зачали зараз газети писати, яку то заплату дістане робітництво за своє льояльне попертя Трумана та Демократичної партії. Як далеко сягають здогади на ту тему, пізнати хочби по тому, що дехто передбачує навіть на становищах американських амбасадорів декого зі старих та випробуваних робітничих провідників. Думка, як бачимо, розумна, особливо, коли думати про заступництво в таких країнах, де робітничі провідники — як от в Англії — займають найвищі урядові становища. Та вже немає ніякого сумніву, що представники зорганізованого робітництва займуть скоро вищі становища в краєвій адміністрації, чи навіть у кабінеті Трумана.

Одначе найважнішою справою, яку президент Труман і новий конгрес будуть мусіти вирішити, це зміна робітничого закону, відомого під назвою „Тефт-Гартлі Ект". Цей „противробітничий закон", як його характеризував Труман в часі виборчої кампанії, буде на першому місці в програмі нового конгресу, що збереться у січні на наради. Цей конгрес матиме вже в обидвох палатах демократичну більшість, з чого виходило б, що вже тепер буде можна перевести дуже легко всілякі зміни в законі Тефта-Гартлія, або його цілком знести та повернути до робітничого закону Вагнера з 1935 року. Проте справа не є така проста, як виглядає, бо багато демократів попирало цей закон. Правда, чимало з тих конгресменів та сенаторів перепало при теперішніх виборах і вони не ввійдуть до нового конгресу, одначе ще є і тепер поважна опозиція серед демократів, коли мова про цілковите знесення цього закону. Тільки коли б президент Труман дуже настоював на знесення закону Тефта-Гартлія, то його голос заважив би, бо він тепер цілковитий „бос" у партії. Але виринає питання, чи президент Труман дійсно собі цього бажає і чи знесення цього закону є дійсно потрібне, чи може вистачили б тільки деякі поправки.

Ми вже нераз забирали голос у справі цього закону, спрямованого по суті радше проти робітничих диктаторів і демагогів, що розпаношились по юніях, ніж проти самого робітництва. На нашу думку практика повинна би вказати, чи і яку велику шкоду наносить цей закон зорганізованому робітництву. Не треба забувати, що закон був ухвалений тоді, коли публична опінія була проти самозванчих страйків, спричинюваних комуністичною агітацією та юнійними босами-диктаторами. З цею публичною опінією треба й тепер рахуватись. Робітництво є нині велика сила. Воно має за собою президента країни, що з ним іде, а теж і конгрес, який в ніякому разі проти нього не піде. В таких обставинах можна дискутувати про робітничі справи холодно й виносити такі розумні рішення, що беруть під увагу теж і добро загалу. В Америці зачали від довшого часу полагоджувати того роду справи дорогою переговорів і взаїмних уступок. Якщо й тепер так станеться то це буде ще одним доказом, що в демократії можна розвязувати спокійно й розумно теж і дуже важні соціяльні проблеми без диктаторських декретів та не лякаючись переворотів і арештів.

Уявлені суперечності та зайві труднощі

Позитивні і негативні — в людському розумінні — прояви є невід'ємною частиною кожного розвитку, отже і в громадському житті. Тому теж не є нічим надзвичайним ані дивним, якщо з цими проявами доводиться зустрічатися і в житті та праці нашої американсько-української спільноти. Важливе тільки, щоби не задовольнятися самим тільки ствердженням „природнього" факту, але докладати всіх зусиль для скріплення позитивних явищ та послаблення, якщо не усунення негативних. В обставинах нашої громади це мусить стати свідомістю і обов'язком та відповідальністю кожної одиниці, бо наші засоби громадської контролі публичної опінії та можливості її відповідального нормування є далеко не вистачальні і замалі у відношенні до потреб. Вправді, наша громада розпоряджає кількома пресовими органами, має теж нічим і ніким необмежну можність публичної виміни думок на громадських зборах, вічах та імпрезах, але все це є невистачальне в поодиноких обставинах, в яких „агенство ОБС" — одна баба сказала, — часто нашіптуване скритими і явними ворогами нашої громади і нашої справи, голосом ерихонської труби приглушує всі не тільки промови до здорового глузду, але й в живі очі заперечує наявні факти. У висліді, громада час до часу попадає в тенети уявлених суперечностей та штучно створених зайвих труднощів які, звичайно, не мають більшого впливу на нормальний розвиток нашого життя, але які наносять йому хвилевої шкоди.

Це відноситься до всіх ділянок нашого життя та головно у зв'язку з поодинокими конкретними подіями і фактами. Для прикладу: має відбутися будьяка імпреза. Створено Комітет, якщо такий ще не існував, пороблено відповідні заходи, проголошено і ведеться підготовку. Рівночасно з цим з поодиноких темних закамарків та чи то на ворожі підшепти, чи з власних пересудів або і злої волі пускається в обіг вовчі вістки „агенства ОБС", що як лявіна снігу збільшуються, переходячи з легковірних уст до уст і заки розіб'ються об скелю правдивих фактів, заподіють тут і там не одне спустошення. Того можна б легко оминути, якщо в нашій громаді було б більше відповідальних людей, що вважали б своїм обов'язком не тільки самим відсівати зерна правди від полови брехні і пересудів, але й допомагати в цьому цілому загалові.

Найбільш яскравим прикладом під цим оглядом може послужити ця т. зв. проблема місцевого громадянства і нової іміграції.

Фактом є, що ця проблема ще не дозріла до того ступеня, щоби її можна розв'язати в цілій ширині і повності. Це з різних причин. Першусього — масовий приплив нових імігрантів до нашої громади має тільки початися. По-друге, ще замала перспектива часу, щоби ці проблеми, які вже витворилися у зв'язку з дотеперішнім приїздом нових імігрантів можна було вважати проблемами. В багатьох випадках це була б тільки прислівна боротьба з вітраками та стукання у відкриті двері. По-трете про деякі справи було б необхідно заговорити, як кажуть, на повний голос, що без сумніву принесло б користь на дальшу мету, але що могло б так або інакше вплинути негативно на полагоджування того роду термінових справ, як власне справа масового переселення. Вже з цих кількох причин і міркувань виходить ясно, що основне „поставлення" взаємовідношень та повної нормалізації зв'язаних з новою іміграцією проблем ще не прийшло на порядок „теоретичного заокруглення" та кінцевої розв'язки. Ці проблеми докищо, поступово, але з успіхом розв'язує само життя, створюючи тим самим найкращу базу і для майбутньої основної та кінцевої розв'язки. Прикладам на цю тему вже ність числа. З кожної громади приходять щораз нові і щораз більше потішаючі повідомлення про найкращі результати з доплиgу „свіжої крови" в нашій громадській роботі. Вже тепер, напр. у звідомленнях з Листопадових Свят від Ню Йорку починаючи, аж ген до найдальших від центрів нашого життя громад, спостерігаємо загальний підйом, загальне поліпшення, що теж не у великій мірі треба завдячувати власне доплибові „свіжої крови".

Але рівночасно з цими наскрізь позитивними явищами не можна не звернути бодай доривочної та побіжної уваги на деякі негативні явища, що й створюють цю сітку безпотрібних непорозумінь і зайвих труднощів. Це може відноситися у відповідній мірі до місцевого громадянства і до нової імграції. Деякі конкретні приклади на цю тему: з кінцем минулого місяця приїхав до Ню Йорку перший транспорт нових імігрантів на підставі нового закону. Між новоприбулими було понад 200 українців. Ясно, що приїзд цего першого транспорту викликав відповідне заінтересування, як з боку місцевих громадян, так і недавноприбулих нових імігрантів. Ми завдали собі труду, щоби з усіх боків зібрати якнайповніщі інформації про те, що можна було зробити при прийнятті цих нових імігрантів, що зроблено і чого не зроблено. Тепер, як зіставити ці інформації, як порівняти факти і можливості з поголосками, здогадами і твердженнями, тоді годі позбутися підозріння, що тут є вже не тільки легкодушність, більша або менша безвідповідальність, хочби і не в злій вірі, але й таки зла воля.

Конкретно: право на відбір людей з корабля мали тільки ті організації і комітети, під фірмою якої нові імігранти приїхали. Українців, що приїхали ще на підставі раніше полагоджених справ в рямках загальних інших комітетів, не міг відбирати ЗУАДКомітет. Проте, представники того Комітету, що теж ще не могли виступати під власною фірмою, мали виразне доручення, щоби у випадку та в можливостях дали кожному допомогу та зайнялися імігрантом, якщоб він тої допомоги потребував. Крім того — це був перший транспорт, багато речей ще треба було тільки практикувати, не було ще наладнаного відповідного апарату і не тільки в українському, але й в інших випадках, і т. я. Але скільки закидів „злої волі", аж до „саботажу" включно посипалося на цей Комітет та його директора? Або: хто міг видумати такий абсурд, мовляв, „Вашингтон уне
важнив" всі аплікації, що їх придбав ЗУАДКомітет від мерілендських фармерів для спровадження українських скитальників? Або ті всі позакутні вістки, що їх „агентство ОБС" пускає у зв'язку з роботою представництва ЗУАДКомітету в Европі та його керівника? Або ті речі, що їх виписується до знайомих в Европі про місцеві обставини взагалі, а місцевий американсько-український загал зокрема? Такого і подібного можна б назвати більше.

Набирається враження, що тут свідомо якась чорна рука з-під якоїсь червоної зірки докладає всіх зусиль, щоби затроювати атмосферу та створювати ці штучні тенети зайвих труднощів і перешкод. Найсумніше, що все це в головній мірі звернене проти Допомогового Комітету, перед яким ще стоїть це історично важливе завдання допомогти врятувати з Европи якнайбільшу кількість українських скитальників. І знову з жалем треба сказати, що ці дикі вістки в поодиноких випадках якщо не вийшли, то поширились теж одиницями з-поміж нових імігрантів, яким спеціяльно повинно б залежати на тому, щоби цій роботі допомогти, а не створювати їй штучних перешкод. Факт, що це тільки одиниці, яких не можна б навіть посудити в злій волі, а тільки в несвідомості. Але й тих одиниць не повинно бути. Ми маємо прекрасні приклади праці і співпраці нової іміграції зі старшим громадянством під цим оглядом, ми спостерігаємо теж зорганізований рух за тою співпрацею.

Серед цього тим більшим дивоглядом є виступ одиниць, які, з будьяких особистих пересудів, невіжества і т. п. в цій роботі плутають, свідомо чи не свідомо допомагають затроєвати атмосферу та своєю „вічною малькoнтенцією" до всього місцевого плутаються попід ноги і зупиняють загальний розвиток та нормалізацію стосунків. Проти цих анормалій, хай і відірваних та одиничних, мусить повести рішучу боротьбу сама маса наскрізь здорово наставленої та позитивно активної нової іміграції.

Ясно, що і старше громадянство тут не без гріху. Це насамперед у випадках узагальнювання поодиноких від'ємних проявів, перебільшування їх та видавання засуду без провірки причин і обставин одного чи другого промаху.

В усіх випадках та в теперішніх обставинах і потребах ми мали б як для нових імігрантів так і для старших членів нашої громади тільки одну головну рекомендацію: пізнайте себе! Відкрийте ваші повіки і ваші серця, пригляньтеся всему щирим серцем і без лукавства, не давайтеся поривати настроям хвилин і пересудам і тоді цілком певно один в одному пізнаєте брата. Тоді теж ваша поведінка, ваш труд і ваше життя зливються в один могутній акорд на користь, честь і славу нашої американської „країни вільних і дому відважних" та „далекої і близької нам" української Вітчини.

ХАОС В КИТАЮ

Гроші втратили всяке значення для мільйонів робітників у Шангаю. Тому, що за ніякі гроші не можна купити рижу, трапляються спорадичні випадки заворушень, якщо хтось має тільки підозріння, що десь риж захований. Робітники не представляють своїм роботодавцям свої звичайні бажання дістати зачет на рахунок праці, але домагаються на місце грошей харчів. Хто може дістати ґазоліну, виїздить автом на села, щоб дістати від хліборобів харчі з заміну за нафту, одяг і інші товари, але й це не є для селян заохотою.

Повище звідомлення наспіло з Шангаю в понеділок. Того самого дня принесли часописі вістку від американського пілота Артура С. Йонга з Клівленду, який повернувся з Китаю, що там панує повний хаос, спричинений повною деморалізацією армії, провідників і низів. Панує загальна корупція. Значить, є податливий грунт для комуністичної агітації.

Це безголовя доповняють ще вісті про воєвниче наставлення голови націоналістичного китайського уряду, Чіянг-Кай-Шека, який заповідає, що буде ще 8 років вести війну проти комуністів. Він признає, що його реформа валюти невдалася, а теж не закриває упадку віри серед вояків.

Оці різноманітні звідомлення потверджують тільки давніші вісті про хаос в Китаю, який уже грозить справжньою руїною великої і колись могутньої держави. Безпосередньо перед американськими виборами китайський національний уряд рахував на перемогу республиканців у Злучених Державах, надіючись від них визначної допомоги в боротьбі проти комуністів, які тепер займають одну провінцію по одній. Ці надії можна вияснити хіба зневірою самих провідних китайців в успішність усякої американської допомоги. Можливе, що вони приписують причину свого трагічного положення конференції в Ялті, коли то демократ, президент Рузвелт, обіцяв маршалові Сталінові якісь права до Китаю, а з чого Сталін витягнув найдальше йдучі послідовності. Та вибори випали інакше й тому мабуть генераліссімо Чіянг-Кай-Шек пробує успокоїти своєю заявою американський уряд, який має свої інформації про положення в Китаю.

На скільки можна судити з вістей від людей, що стоять близько рішальних кол у Вашингтоні, американський уряд прийшов до висновку, що національний уряд Китаю став безсильним тому, що китайський нарід майже втратив віру в можливість його перемоги, а з цим і в спроможність дальшої боротьби проти комуністів. Дика інфляція, економічний хаос і безупинні мілітарні невдачі дали притоку до переконання, що уряд Чіянг-Кай-Шека остався без держави. Втрачена вже не тільки Манджурія, але теж і північний Китай по недавнім упадку Мукдену.

(Докінчення на стор. 3-тій)

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

11)

Побачення з кавказцями мав Марко в хаті колишнього визначного політика, Сабрі-Паши, що мав свою віллу на азійськім березі Босфору. Батько його походив з Єгипту, а він самий був свого часу в турецькій управі Сирії. Поразка турецької політики в арабських країнах, поруч зі загрозою самого існування турецької держави з московського боку, допровадили в Царгороді до переконання, що єдиним рятунком була участь Туреччини в світовій війні по боці осередніх держав з метою розбиття Росії. Плян був слушний відносно Московщини, але направити помилок, поповнених на арабських землях вже не далося, бо Великобританія була на морі непереможна і майбутністю цих земель була надто зацікавлена. В кожнім разі, втративши свої чужонаціональні володіння й зробившись державою національною, спромоглась Туреччина відбудувати свою збройну потугу раніш Московщини, яка втратила понад чотири роки на війни проти національних республик, а передовсім проти України.

Яку послугу зробили й Туреччині в цім відношенні поневолені нації колишньої Росії, розумів, чевидно, не самий лише Сабрі Паша, бо хоч офіційна політична чинність його, як визначного члена старого уряду, кінчилась тимчасово разом з упадком уряду Султана, його особистий політичний досвід і національні погляди шанували й молодо-турки, користали часом з його порад і заплющували очі на його протимосковську акцію, в якій він зрештою не був цілком самий.

Сабрі Паша був одним з тих турецьких державних мужів, що підтримували щиро чинність Союзу Визволення України, відпоручникам яких він зробив великі прислуги, коли вони приїздили з Відня до Царгороду. В нім же знайшла найкращого приятеля й українська дипломатична місія, якій він в її чинності допомогав, чим міг.

Відносно того, що Московщина готує новий напад та що вона намагатиметься добути Дарданелі, не міг він мати найменшого сумніву. Тому й ставився до протимосковської акції української організації, якою кермував разом з іншими Марко з найбільшим зрозумінням і співчуттям. Він шанував його дуже й особисто, маючи неабиякий досвід в оцінці людей, і приймав його в своїй хаті, як приймається справжніх приятелів на Сході.

В повній мірі визнавав старий турок і засаду, що приятелі наших приятелів є нашими приятелями, тому й приняв він в найбільш приязний спосіб і представника кубанських українців, козацького старшину, Рябошапку.

Відомості, які привіз цей, були дуже невеселі, бо не залишилося вже найменшого сумніву, що колхозний лад буде переведено в першу чергу на українських землях СССР, і то в найбільш підступний і жорстокий спосіб. „Добровільність" урядження колхозів полягала в тім, що місцева й зайшла голота під проводом московських агентів „рішала" зорганізувати колхоз в тім чи іншім селі і грабувала майно заможніших селян під охороною ГПУ, а потім їх засилалося на північ як „кулаків". Розпучливий опір селянства проти впровадження колхозного ладу викликали часом нарочито большевицькі агенти, щоб збільшити число засланих на примусові роботи, бо вивіз дерева Білим морем до Англії був одною з головних основ советського буджету.

Самий Рябошапка уникнув заслання, залишивши своечасно на призволяще ціле своє господарство з кіньми й волами і зголосившися під прибраним іменем портовим робітником до Батуму, а звідси перелістався з грузинськими й азербейджанськими втікачами до Туреччини. При тім виявилось що маючи потрібні засоби для підплачення советської прикордонної сторожі можна було організувати рятування кубанців від заслання в ширших розмірах.

Такі засоби хотів лищити Марко Козієві, який в недавно набутім титулі громадяннна молодої литовської держави мав ніби організувати довіз яєць і м'ясних консервів з неї до Туреччини. Тим часом цих засобів Маркові дещо бракувало з причини видатків, яких він не міг передбачити в цілім обсязі.

І він звернувся телеграфічно, як вже не раз в подібних обставинах до Васюка, до „банкіра українського визволення", як його величали його приятелі, між якими Марко був одним з найближчих, хоч і молодшим його на добрий десяток років. Вони заприязнились в дорозі на заслання в добі найтемнішої реакції перед вибухом війни. Проте, вони не доїхали й до Уралу, але дістались з справжніми хоч і чужими паспортами досить комфортабельно за кордон. Марко залишився у Львові, а Васюк пристав до партії українських селян, що виїздили на працю до Злучених Держав. Але фізична праця його не вдоволяла і помалювавши кільки місяців кораблі, він згадав своє єдине гімназіяльне знання, яке могло бути йому корисним, а саме, філятелістику. Розпочав торг марками і протягом кількох років зробився одним з небагатьох українських фінансістів, і чи не єдиним, що систематично фінансував з власних засобів українську визвольну боротьбу в Европі. Він уділяв справді більше позички, зазначуючи, що засоби як і сили повинні не зменшуватися, а зростати. І Марко стежив пильно за тим, щоб його організація звертала Васюкові гроші, які той від часу ставив йому до розпорядження. Але й Васюк не брав за зле, коли повернути йому позичку з тих чи інших причин не було можливо.

(Дальше буде).

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНЕЦЬ

Дивна річ: Вістку про смерть старої, а до того вже від довгого часу важко хворої людини навіть її найближчі сприймають зі спокійною резигнацією. Що ж, мовляв, — цього треба було давно сподіватись й трагедії з цього приводу не то що не треба, але навіть гріх робити...

А проте, коли чотири роки тому, стало відомо, що у Львові помер митрополит Андрій Шептицький, помер у старості літ, у тяжкій довголітній недузі, — вістка ця видалася усім нам без вийнятку майже неправдоподібна. Мабуть рідко в історії повториться таке дивне психологічне явище. Бо для нас, всіх українців, Покійний був не тільки великим релігійним діячем, великою духовою індівідуальністю. Ми всі бачили в ньому нашого Симеона Богоприємця, який житиме так довго, поки не побачить вільної України, поки не прийме на свої руки новонароджену дитину Української Держави, щоб тоді сказати з душевним спокоєм: „Нині відпускаєш, раба Твого, Владико".

Може й справді ця смерть була неправдоподібна. Бо якось дивно сплелися після того події: Смерть Митрополита — і скоро після того ліквідація греко-католицької Церкви в Галичині. До того вже згодом стало відомо про виклик Митрополита перед самою його смертю до НКВД й пішли чутки про його отроєння. Чи була смерть Митрополита природньою, чи ні, але одне є певне: Його авторитет був надто великий навіть для окупантів, Його велика духова постать була недосяжна навіть для большевицьких злочинців і вони не посміли доторкнутися її ще за її життя.

Згадуючи Митрополита Шептицького, згадуються слова Шевченка про пророка, якого Бог послав людям з любови до них. Пророки з'являються раз на століття в житті націй. І такі люди, як Митрополит Шептицький, також з'являються раз на століття. Це не був тільки Князь Церкви, греко-католицької Церкви. Це був у першу чергу **Великий Українець**, який стояв у важкі хвилини нашого життя, у першу чергу на сторожі інтересів України, українського народу. Пригадаймо Його протести проти невизнання західніми народами прав українського народу, Його виступ проти голодового большевицького терору в Наддніпрянщині, чи врешті Його—Архипастиря католицької Церкви — протести проти польської акції навертання православних українців Волині на католицтво. Не згадуємо вже про Його велику матеріяльну поміч православним українцям чи то за часів Польщі, чи теж пізніше підчас нашого „великого ісходу" — масової еміграції в 1943-44 рр., коли православні єпископи й священики знаходили притулок у палаці цього католицького ієрарха. Бог і Україна — були його найбільшим життевим законом. Бог, як найвищий ідеал на небі, й Україна — як найвищий ідеал на землі. Все інше було другорядне.

Сьогодні може більш як коли небудь відчуваємо брак Його великого авторитету, Його великої особи, біля якої об'єднувалися всі українські сили й затихали всі пристрасті внутрішньої бортьби. На наших очах здійснюється Його велике прагнення — об'єднання всіх українських сил у боротьбі за Українську Державу. Але Його приявність у цьому процесі консолідації безпечно була б великим духовим цементом, що скріпив би ще більше цю велику для нас справу. — („Промінь").

ХАОС В КИТАЮ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Цей розклад Китаю не прийшов несподівано. Китай кажучи по правді, не буа ніколи за модерних часів державою в західнім розумінні. Там існували поодинокі, мало чим злучені провінції і можновладці-генерали, які поводяться як деспоти з населенням і військом. Вони здебільша мали особисте добро на думці. Сьогодні цьому злипкові провінцій, цій велікій, з сотень мільйонів голов складеній народній масі, грозить цілковитий розпад. Недомагання, які слідні були перед 5 роками, тепер зросли тисячкратно. Серед таких відносин американський уряд витратив сотки мільйонів долярів на мілітарну й харчеву допомогу Китаєві, а тепер опинився в такому положенні, що не має ясної політики зглядом Китаю.

Ще перед упадком Мукдену була думка у Вашингтоні, щоб погодититися з відносинами в Китаю і пробувати довести до порозуміння між комуністами й націоналістами. Це здавалося можливим тому, що китайські комуністи відпекувалися звязків з Москвою, прокидали себе лібералами, аж доки після завоювання Мукдену одверто не призналися, що йдуть з Комінформом.

З огляду на положення в Европі, Америка не є всилі присвятити більше уваги Китаєві. Ця країна мусіла б виждати наладнання справ в західній Европі, щоб могла діждатися належної уваги Америки. Дехто думає, що тепер уже запізно поспішити з допомогою для Китаю. Китай це майже необмежені простори земельні, а теж невичерпане джерело людського матеріялу й людського горя. Тому, що нема сили, яка могла б прийти з повною допомогою китайцям, виходить невмолима конечність, що туди вдеруться комуністи.

З другого боку комуністи самі не в силі зорганізувати такої великої території, якою є Китай. Крім того національні почування китайців мусять швидко зударитися з московськими зазіханнями і може витворитися в Китаю ситуація, подібна до ситуації в Югославії, де комуністична верхівка держить з національними змаганнями сербів до самостійности.

З таких можливостей кристалізується серед американських кол переконання, що Китай готов розлетітись на кілька окремих держав-провінцій, з якими прийдеться мати до діла.

Мабуть таке переконання є причиною, чому в Вашингтоні не складено навіть в теорії одного проекту Ленд-Лізу для Китаю, про який пишеться вже довший час. Сказано тільки загально, що економічна допомога буде йти далі.

Інж. Д. Кузик.

Вже рік їду до Америки... і не можу доїхати

8)

7. Нові перешкоди.

Не було ради — треба було відсидіти повних три місяці. Сейчас по виході з санаторії біжу в Великодну П'ятницю з добрим свідоцтвом, підписаним трьома лікарями санаторії до м-ра Уолкера. Нарешті я узнаний за здорового. Переходимо знову негайно щераз кількакратні щеплення, кров, рентгени, і лікарські докладні оглядини, бо минув довший час від першої провірки, беремо всі пакунки до переходового табору і їдемо... Аж тут проголошують, що польська квота (ми польські громадяни) на 1947/48 вичерпана. Чекати до липня.

Що тижня доїжджаю 90 км., довідуватися, як новості, бо в процедурі так поставлено, що хто не ставиться на час поклику, тратить чергу. Нараз приказ спроваджуватися негайно до переходового табору. Спроваджуюсь — нема місця; мешканевий референт нічого не вдіє — понад 2,000 нещасливців заповнило всі щілини. Ідемо до кімнати знайомих і занимаємо ліжка по урльопниках. По двох днях побуту наказ роз'їздитися додому. Чи то якісь військові вправи з дітьми, чи охота докучати, чи недбальство бюрократії — не розвідував.

Знову щотижня їжджу по новості й чекаю на липень. Приходить той очікуваний місяць, а з ним і нові зарядження: Державні квоти неважні, важна квота 200,000 ДП, чекати на розроблення плянів і на ближчі інструкції.

Чекаємо на ті інструкції місяць, другий, а в половині третього телефонічно покликають їхати до переходового табору. Сейчас до трьох годин дня 23. вересня ц. р. виїхав я з родиною, щоб не спізнити черги. Як один з найстарших емігр. ветеранів я майже певний, що виїду першим транспортом. Появляється листа вибраців на перший транспорт, але мене між ними нема.

По довших розпитах довідуюся, що Католицька Місія, що взяла мене перед консулятом в опіку і виставила для мене перед кількома місяцями афідевіт, не предложила тепер згідно з новим законом потрібної посвідки праці.

8. Католицька місія (NCWC).

Ця організація помогла багатьом людям і багатьом українцям у виїзді до ЗДА. Коли б не новий закон, був би може і я виїхав. Та мимо того щось там не все в порядку. У зв'язку з поголосками про новий закон приходив я два рази в часі цілковитої перерви до Кат. Місії питати, як стоїть справа, і оба рази дістав я ту саму відповідь: My Panu wszystko wypisali i, jak bendzie co potrzeba, wypiszemy, Staramy sien, aby Pan jak najprendzej wyjechal. На мій запит тепер, чому не виставили мені потрібної посвідки праці, дістаю відповідь від тої самої особи, що не мають для мене праці і я не потребую нічого робити, тільки чекати. Як довго, не відомо. Всі мої переконування, що я як інженер будови доріг, мостів і залізниць та як столярський майстер, можу працювати мулярем, столярем, бетонярем, камінярем, а то й рільником, не помогли — чекати.

По кількох днях іде до тої Кат. Місії моя жінка; їй не уділюють ніяких інформацій, бо для мешканців переходового табору вони урядують дві години раз в тижні в тім же таборі.

Годину перед урядуванням збираються перед дверима люди — я ж не один з тої категорії. Один поліцист не дає ради завести лад, доперва прихід кількох інших уставляє людей у довгу чергу. Урядник Кат. Місії спізняється повну годину. По трьох годинах стояння дістаюся на авдієнцію. І на диво і на кпини з людської гідности він не має ніяких картотек і не може дати ніякої конкретної інформації.

9. Смук.

Але по другім транспорті знову кількамісячна перерва. Не можна у невідоме чекати. Я не сам один. Удаюся до мюнхенського ЗУАДК, чи коротко до адв. Смука, як тут популярно називають, оминаючи довгих скорочень. На таблиці вичитую, що референтом загальної еміграції є д-р Глинка, а реф. еміграції до ЗДА є ред. Кривуцький. Це мене утішило, бо вони оба мої добрі знайомі й писали в „На Чужині", а з ред. Кривуцьким зустрічався також і на засіданнях Головного Виділу СУЖ (Спілки Українських Журналістів). Ці, думаю, певно поможуть.

Але й тут зустрічає мене розчарування. Оба заявили, що не можуть докінчувати справи, зачатої Кат. Місією, і відіслали мене до організації, яка взяла мене у свою опіку. Та по кількох днях я таки упросив д-ра Глинку пошукати мені запотребування на працю, яких вони там вже мають сотки чи тисячі і якими вони й так ще кілька місяців нікому нічого не зможуть помочи, бо еміграція здержана. І справді, знайшов вимріяне запотребування — у одного українця будівельника у стейті Ню Йорку праця для будівельного конструктора. Але моя радість тривала тільки три мінути, бо ред. Кривуцький заявив, що це місце зарезервоване вже для кого іншого. І вислід моїх розмов був майже такий самий, як перший, з тою різницею, що в крайнім випадку, коли Кат. Місія відмовить помочі, зможу ще звернутися до них. Сам адв. Смук мав урґувати у керівнички Кат. Місії і вона мала обіцяти помочи всім своїм клієнтам, не подаючи однак найважнішого — часу. Отже чекати.

10. Переходовий табор.

Цей живий приклад ліпше вияснює тяжке положення ДП, як загальникові твердження. Але треба додати, що це не тільки зі мною так діється. Таких є багато. От хоч би мої бувші співмешканці переходового табору: родина бувшого міністра Української Народньої Республіки з визвольних змагань 1918-20 років і родина бл. пам. Самойловича, що перед самим виїздом помер на удар серця. Майже всі мешканці табору, в числі около 2,000, нарікають, а то й лихословлять Америку і її знахідника Колюмба.

Бо й самий табор в оплаканім стані. Перед будинком смітники, яких в літі несамовито чути, виходки спільні для чоловіків і жінок, вікна у великій мірі ще забиті дошками й папером, а коритарі на горішних поверхах з одного боку зовсім без вікон, що спричинює сильні протяги. Моя родина мешкає саме напроти такого безвіконного коритаря, ще при дверях, без шафи, без стола й без крісла, чотири особи на двох вузьких ліжках америк. війська, бо на третім наша кухня, а на четверте нема місця.

Пересічний харч: рано чорна кава з чорним хлібом (очевидно без масла), на обід зупа або капусняк з нелупленою картоплею і з чимсь в роді сосу, а на вечір каша.

І чи в тих обставинах, мешкаючи місяцями, не можна нарікати і добиватися про скорий виїзд? Коли кличуть до переходового табору, треба здати працю, а щоб рік жити в таборі без зарібку ще й з родиною, треба солідно випродуватися з останків збереженого чи придбаного майна. Але багато таких, що вже не мають що продавати. А таборового харчу забагато, щоб померти, а за мало, щоб жити й бути здоровим, коли кілька разів в році муситься ставати до лікарських комісій і здавати справді дорогу кров.

Коли б люди знали, що чистилище таке страшне, як це валізково-таборове й безнадійне життя перед виїздом у щось краще, то ціле життя молились би годинами, щоб Бог хоронив їх від такого страшного чистилища і його зарядців.

І коли шановні читачі й мої знайомі не почують нічого про мій приїзд за море, то хай знають, що коли я ще не помер в перех. таборі як бл. п. Самойлович, то я й дальше ходжу цілими днями — вже другий рік — по бюрах переходового табору, консуляту, Кат. Місії.

(Кінець).

НА „ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ".

У звязку з проголошеною в українській пресі відозвою до всіх колишніх комбатантів Української Армії, а зокрема УСС-ів в Европі й Канаді й інших континентах та країнах, складати жертви на „Видавничий Фонд Червоної Калини", жертвували: Мих. Гайворонський, Дмитро Галичин і д-р Лука Мишуга по $25. Разом $75 переслано до Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Филаделфії з порученням переслати цю жертву по призначенню на скитальщину в Німеччині. Усі дальші жертви проситься пересилати через З.У.А.Д.Комітет.

Українці в „Вест Кентоки Симфоні Оркестра"

В західній частині стейту Кентоки зачинає набирати популярности "West Kentucky Symphony Orchestra", під проводом проф. Прайса Дойлі, голови музичного департаменту Морей Стейт Каледж, в Морей, Кентоки. Таке стверджують різні газети, а між ними і такий поважний та почитний як Куріер Джощнал, що виходить в Люїзвил. „До Падукаг Сондей Демократ" з 31 жовтня б. р. помістив фотографії цеї оркестри при чому згадує про її „найбільшу атракцію", себто про композитора Романа Придаткевича, професора Морей Каледжу, що є першим скрипаком в оркестрі. Проф. Придаткевичеві, пише часопис, треба завдячувати ще „додаток" до оркестри, себто 20-літнього Ярему Купчинського, що прибув з родичами зі скитальщини і вчиться у згаданому каледжі та, як видно з опису в газеті, тішиться серед студентства і професорів великою популярністю. Про нього кажеться, що „вчиться ґрати на чельо з філософічним наставленням". В тій самій оркестрі грає на віолі п-нна Ганя Придаткевич, теж дуже спосібна молода музикантка, дочка проф. Романа і п-ні Ліди Придаткевичів.

Це мабуть перші українці в стейті Кентоки. У всякому випадку перші, про яких заговорила преса як про українців. Це треба завдячувати в першій мірі проф. Придаткевичеві. Як завважуємо, за кожним разом, коли газети пишуть про проф. Придаткевича, додають, що він українець зі Західної України. Молодий Ярема Купчинський теж заслужився, бо вже дав багато докладів в каледжі на українські теми, вияснюючи, які є змагання українського народу та чому так багато українців знайшлось на скитальщині.

КНИГА ДЛЯ ВСІХ—

ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК.

Зданий минулого тижня до друку великий **Ювілейний Календар-Альманах У. Н. Союзу на 1949 рік** це справді книга для всіх, книга, без якої не можна обійтися. В Календарі, крім багатих і різноманітних інформацій про Америку і Україну та про українців в Америці і в багатьох інших країнах світу, поміщені ще такі інформаційні статті: д-р Лука Мишуга: Америка і ми; М. Мурашко: Український Народний Союз на шляху свого розвитку; Д. Галичин: Український Народний Союз в роках 1944—1948; Р. Слободян: Жива сила мертвих чисел; д-р С. Демидчук: Українська спільнота в ЗДА; А. Драган: Організоване життя американських українців; А. Ч.: Національностеві групи в Америці та їх агенції; д-р М. Чубатий: В'їзд Богдана Хмельницького до визволеного Києва; д-р С. Баран: Українська політична думка сьогодні; Василь Мудрий: Українська еміграція в Европі; М. Гайворонський: Стрілецька пісня; д-р І. Німчук: На службі нації (про українські мистецькі групи на еміграції); А. Д.: Наш „Старий Край" — Україна; д-р Зенон Кузеля: Українська колонія в Східній Азії; д-р М. Каша: Проблеми і можливості атомної доби; Т. Шумейко: „Третій Розділ" має голос (про молоду американсько-українську генерацію); В. Душник: Зі совєтами при штабі ген. МекАртура (спомин з недавньої війни); д-р Р. Осінчук: Що буде з людством за 100 років; та інші. В Календарі поміщені теж кращі художні твори, вірші, оповідання, спомини. На першій заголовній сторінці є репродукція образу „В'їзд Б. Хмельницького до Києва", 300 річницю якого обходимо в 1949 році. На другій заголовній картці є портрет президента Трумана. В інформаційній частині Календара є м. і. докладний спис українських громад в ЗДА, з поданням точних адрес всіх важливіших громадських інституцій. В цілості книга має 224 сторінок друку на першоякісному папері. **Все це тільки за одного доляра.** Друк і книжкова оправа Календара потривають ще деякий час.

Добір і підготовка матеріялу, як теж кошта друку далеко перевищують встановлену ціну книги і тому її друкується в обмеженому тиражі. **Тільки той, хто замовить Календар наперед, може мати певність, що він його теж своєчасно одержить. Тільки негайною висилкою замовлення та належної передплати можна запевнити собі цю вартісну книгу, без якої не можна обійтися.** Зробіть це ще сьогодні, виповнюючи подане внизу замовлення та пересилаючи його на вказану адресу.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належністю переслати на адресу „Свободи").

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, ______________________________, замовляю
(Ім'я і прізвище)

оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості _____ примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму $_______ як належитість по $1.00 за примірник.

____
Підпис (писати по-англійськи).

Адреса: ______________________________
____
____

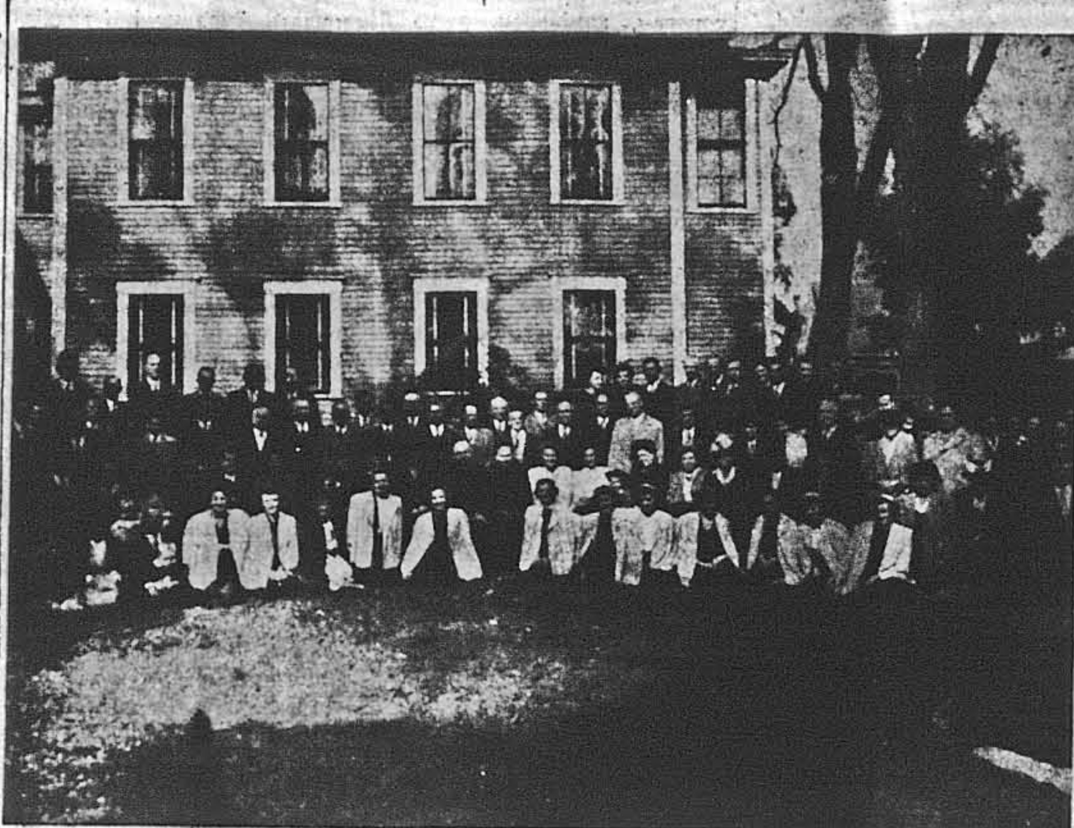
БОРОТЬБА УПА НЕВГАВАЄ.
(Продовження зі стор 1-шої).

з Лемківщини і Холмщини. Вони взяли найтяжчу працю у вугільних шахтах, щоби собі не зразити заздрісних господарів. Але на початку жовтня прийшла й на них черга. Від місцевости ïздила військова польова поліція і забирала на велик, бляхою критi авта всіх людей, які походять з Польщі, України і Білої Русі. Їх звезли сюди до концтабору в Кошицях. Тримають майже місяць на хлібі і водяній юшці, в неможливих санітарних обставинах. За цей час два рази їх відвідав сам генеральний консуль СССР в Братиславі, Тюленев, і вибирав відповідних слабохарактерних чоловіків і жінок. Їм дано добрі харчі, гарну одіж і вислано до Братислави. Кажуть, що по короткім вишколі вони появляться в українських осередках Австрії, Німеччини і Англії як провокатори і шпіони. Решта ок. 400 чоловіків, жінок і дітей мають бути вислані на схід, де — як висловився полпред Тюленев — „пізнають совєтські закони у всій їхній строгості".

Я тут довідався, що й до сотника Шигельського та його вояків часто навідувався совєтський генеральний консуль та були й пани з посольства СССР з Праги. Що вони хотіли, ніхто не знає. Шигельський і його друзі приходили з допитів скривавлені і побиті. В келіях їх тримали прикованих до муру. З великими бородами, виголоджених, в подертих одностроях одної ночі совєтські авта відвезли їх нібито на дальші допити до Ужгороду. Тюремна канцелярія кріпості в Кошицях тримає їх дальше в евіденції, але їх доля невідома.

„ВІЧНИМ ДУХАМ УКРАЇНИ".

Такий є наголовок нової книжечки віршів о. С. Мусійчука, виданих накладом автора, а друкованих в Канаді, в друкарні часопису „Новий Шлях". Книжечка має 64 сторінки і 33 вірші, присвячені памяти геніїв та героїв України, що надаються на деклямації на різних національних святах та імпрезах. Книжечку можна замовляти в автора: Rev. S. Musiychuk, 375 Clark Street, Sharon, Pa.

СОРОКЛІТТЯ ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

МАНЧЕСТЕР, НЮ ГЕМПШИР.—Недавно згадувала „Свобода" про посвячення української греко-кат. церкви в Манчестер, тому 40 років. Дня 17. жовтня ц. р. манчестерські українці обходили в церкві Покрови Пречистої Діви Марії цю памятну подію торжественною Службою Божою, яку відправив о. В. Козоріс в сослуженні о. Казимира, чину Бенедиктинів. По богослуженні зібрались нарафіяни до галі враз з Отцями і піонірами громади. В часі обіду говорив о. Козоріс про українських скитальців та терпіння українського народу за залізною завісою. Англійською мовою говорив о. Казимир про чудову красу нашого церковного обряду, закликаючи наш нарід до витривалости, а Господь допоможе боротьбі України за волю. Недавно прибулий скиталець, п. Володимир Семчишин, говорив про велику ролю, яку відіграла Українська Церква в Західній Україні. Гром. М. Шуфлят подякував піонірам і будівничим церкви від імени молоді. Гром. Юрій Датків пригадав присутнім давні часи і це посвячення з-перед сорок років, про яке згадала „Свобода", при чому заохочував присутніх памятати про пресовий фонд нашої найстаршої газети, органу нашого У. Н. Союзу. Вкінці п-нна Беднарчик від Марійської Дружини та п. М. Беднарчик від церковного комітету подякували всім тим, що з ними працювали. Бенкет прикрасив хор під диригентурою п. Г. Лисюка, який відспівав вязанку народніх та стрілецьких пісень. (Знимка представляє громаду, що відсвяткувала це сороκліття). (ог.)

ІМПРЕЗИ З НАГОДИ ДНЯ ПРИМИРЯ.

Для належного відсвяткування 30 річниці встановлення Дня Примиря, яким покінчено першу світову війну, не тільки військові, але й світські патріотичні установи заповіли різні імпрези в цілому краю. Осередком свята є, очевидно, Вашингтон, а великі середовища, такі як Ню Йорк, Филаделфія, Шікаґо, пригадують населенні на значення цеї річниці. В імпрезах беруть участь Ветерани Чужинних Воєн, Американський Леґіон і інші організації, а церкви заповіли богослуження.

АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ АРЕШТІВ.

Відень, 10 лвстопада. — Австрійський уряд ухвалив вчора формальний протест проти арештів, що їх переводить совєтська влада серед австрійських громадян, прихильно наставлених до західних демократій.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні,

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Г. Р. — Як стіл „вгинається від смашних потрав" і як дається багаті презенти, то випадало б, щоб і Ювиляти і гості памятали теж і про щедрішу жертву. Чи Вам самим не видається дивним, що на кілька долярів збірки треба одному взивати, другому попирати, а аж трьом збирати, коли всі вони сидять довкола одного стола Не дивуйтесь, коли ми в таких випадках пропускаємо деякі імена, коли їх забагато і не видно їх навіть між жертводавцями.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, точно в год. 1:30 пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори, бо буде велика несподіванка. — За уряд: П. Закорчемний, предс.; Ф. Тросв, кас.; В. Новак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в 12. год. в полудне, в Домі Від. У. Н. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве. Просимо всіх членів й членниць прийти на збори. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в галі церковній, в годині 2. точно. Просимо членниць явитись на означений час, бо буде вибір кандидатів на уряд на 1949 рік. — За уряд: Євдокія Ґеруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, відбудуться в суботу, 13. листопада, в год. 7:30 ввечір, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Г. Райнгардт, предс.; Р. Федірка, кас.; В. Белей, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 30. жовтня 1948 р. померла в 56. році життя

ПЕЛЯГІЯ ЦАПАР,

членниця Бр. св. Юрія, від. 135 У. Н. Союзу, в Смок Рон, Па.

До відділу вступила в 1919 році. Походила зі села Гільська, пов. Лісько, Галичина. Полишила в смутку мужа Павла, сина по першім мужу Василя Шевчук, котрий є в Армії вже 16 років і є пиршим лютенантом, дочку Ольгу, а дальше дві замужні дочки Марію і Катерину по першій жінці мужа, та 3 сини і дві дочки, а це: Ілія, Нікі, Дмитро, Елисавета і Ева. — В. Й П.!

А. Клим, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Родини ПОКОЦЬКИХ Марії, Анни, Івана і Зофії, що перебувають в Америці, пошукує Анна Гонта, донька Івана й Зофії з Хватова, пов. Золочів, котра перебуває на скитальщині в Німеччині. Хто знає про них, або вони самі, хай зголоситься на адресу: Maria Kuroczka, 190 E. 3rd St., New York, N. Y.

ОЛЕКСАНДРА І ВОЛОДИМИРА ДЕЦЬО зі Львова шукає тітка Олександра Кукрицька. Вістки прошу слати на адресу: 457 WEST 17th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

МЕЛЬНИКОВЧ МИКОЛА (Цикіського Івана) пошукує вуйка ЧАБАЛЬКА ІЛЬКА, котрий виїхав до Америки перед світовою війною, і односельчана Мельничин Міхасьо, виїхав 1922 р. з села Кривна, повіт Турка над Стр. Голоситись на адресу: MELNYKOWYTCH MYKOLA Rayner Construction Ltd. Thessolon, Ont., Canada.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН, ч. 1970. Тарзан має свій плян.

Саме тоді, як розбишаки шукали за Тарзаном під причалом, він пірнув глибше...

...і могутніми потягненнями своїх рамен потиху підплив до лодки.

Він викарабкався на верх з того боку, який був відвернений від берега...

...а потім зісунувся на поклад. Він був рішений недопустити дальший торгівлі наркотиками в іншій стороні.